2014

M.A. Part–II Examination

SANSKRIT

PAPER—VIII

Full Marks : 100

Time : 4 Hours

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

FIRST HALF [MARKS – 60]

1. संस्कृतकाव्यतत्वसमीक्षायां अलङ्कारप्रस्थानवदिनां मतं सम्यगालोच्यताम् । 12

अथवा

आलङ्कारिकेषु आचार्यकुन्तकस्य कृतिः वर्ण्यताम् ।

2. अरिष्टटलमहोदयस्य मते किं तावत् काव्यिकसत्यत्वम् ? किञ्च ऐतिहासिकं सत्यत्वम् ? कतरस्य ग्राह्यत्वं मन्यते ? सयुक्तिकं लेख्यम् । 6

(Turn Over)

अथवा

अरिष्टलमहोदयानुसारतः महाकाव्यस्य वैशिष्ट्यम् आलोच्यताम् ।

3. 'साहित्येर तात्पर्य' इति प्रबन्धे कविवरेण रवीन्द्रनाथेन काव्यस्वरूपविषये किमुक्तम् ? तत्र यद्यदालोचितं तत्सर्वं स्वकीयया भाषया वर्ण्य ताम् ।

अथवा

'भावके निजेर करिया सकलेर करा-इहाइ साहित्य, इहाइ ललितकला' — विशदमालोच्यताम् । 12

4. अधस्तनेषु प्रश्नद्वयस्य उत्तरं विधेयम् : 12×2

क) पण्डितराजेन जगन्नाथेन तदीये रसगङ्गाधरग्रन्थे काव्यलक्षण-प्रतिपादनावसरे मम्मटाहीनां मतं यथा खण्डितं तथैव उद्धतिपुरः सरमालोच्यताम् ।

ख) रसगङ्गाधरानुसारतः काव्यकारणमालोच्यताम् ।

ग) काव्यस्य कति भेदाः ? जगन्नाथमतेन द्वितीयस्य काव्यभेदस्य नाम किम् ? तस्य लक्षणमुल्लिख्य सोदाहरणं व्याख्यायताम् ।

5. अधोलिखितासु पङक्तिए **एका** व्याख्यायताम् : 6

क) रमणीयता च लोकोत्तराह्लादजनकज्ञानगोचरता ।

ख) यत्रार्थचमत्कृत्युपस्कृता शब्दचमत्कृतिः प्रधानं तद्धर्मं चतुर्थम् ।

ग) व्यक्तः स तैर्विभावाद्यैः स्थायिभावों रसः स्मृतः ।

SECOND HALF [MARKS – 40]

1. क) वक्रोक्तिजीवितमनुसृत्य काव्य प्रयोजनं निरूपयत । 14

ख) कुन्तकसम्मतस्य सुकुमारमार्गस्य स्वरूपं निरूपयत ।

2. यथाकाममेकस्य व्याख्या कार्या : 6

वाच्योऽर्थो वाचकः शब्दः प्रसिद्धमिति यद्यपि ।
तथापि काव्यमार्गेऽस्मिन् परमार्थोऽयमेतयोः ॥

अथवा

चतुर्वर्गफलास्वादम् प्यतिक्रम्य तद्विदाम् ।
काव्यामृतरसेनान्तश्चमत्कारी वितन्यते ॥

3. क) काव्यमीमांसानुसारतः काव्यकारणमालोच्यताम् । 14

अथवा

ख) पाकः कतिविधः ? राजशेखरानुसारतः आलोच्यताम् ।

4. यथाकाममेकस्य व्याख्या कार्या : 6

क) सा हि बुद्धिविकाशकामधेनुः ।

ख) सा च द्विधा कारयित्री भावयित्रीच ।

—o—